

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY

Electronic Scientific and Practical Journal

2025 / 6

@QMI_Institut

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225 - uy

www.kstu.uz
www.ojs.qmii.uz

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

3-jild
6-son
noyabr, 2025

November 2025
Volume 3
Number 6

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY
Electronic Scientific and Practical
Journal

ISSN: 3030-315X

ojs.qmii.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi o'rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qarshi davlat texnika universiteti

Mas'ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Qarshi davlat texnika universiteti

Texnik muharrir:

F.F.Haqqulov, PhD

Qarshi davlat texnika universiteti

*Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda
jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.*

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko'chasi 225-uy

Tel.: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@qmii.uz

"Innovatsion iqtisodiyot" ilmiy - amaliy
O'zbekiston elektron jurnali ta'lim, fan va
innovatsiyalar Respublikasi Oliy vazirligi
huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi**
rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli
qarori bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

**Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar
nashr etiladi:**

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko'rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

*Ovchinikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal
Universitet, Rossiya)*

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

*Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog'iston Respublikasi
Milliy fanlar akademiyasi)*

*Samandarzoda Iskandar Hakim - i.f.d., professor (SH.Shotemur nomidagi Tojikiston
agrar universiteti)*

*Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva
energetika instituti, Rossiya)*

*Voynash Sergey Aleksandrovich - i.f.n. dotsent (Qozon Volga bo'yi (federal)
universiteti)*

*Pulyayeva Valentina Nikolayevna - i.f.d. professor (Rossiya Federatsiyasi hukumati
qoshidagi moliya universiteti)*

*Morkovkin Dmitriy Yevgeniyevich - i.f.d. professor (Rossiya Federatsiyasi hukumati
qoshidagi moliya universiteti)*

*Sadriiddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi
Milliy fanlar Akademiyasi)*

*Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat
universiteti)*

*Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Chupin Aleksandr Leonidovich - i.f.d., professor, (P.Lumumba nomidagi Rossiya
xalqlar do'stligi universiteti)*

*Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar
universiteti)*

*Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazarot
fanlari instituti)*

*Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot
universiteti)*

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Bozorov Orifjon Shodiyevich - t.f.n., dotsent

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Vaxabov Abduraxim Vasikovich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d. dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg'unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo'jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

Qishloq xo'jaligi mehnat bozorida bandlik siyosati va islohotlar samaradorligi

Amonov Navro'zxon Saloxiddin o'g'li

Политика занятости и эффективность реформ на рынке сельского хозяйства

Амонов Наврозхон Салохиддин оглы

Employment policy and the effectiveness of reforms in the agricultural market

Amonov Navrozkhon Salokhiddin oglu

Received: November 1, 2025 Revised: November 6, 2025

■ Accepted: November 9, 2025 ■ Published Online: December 1, 2025

- **Annotatsiya:** Mazkur maqolada qishloq xo'jaligi mehnat bozorida bandlik siyosati va uning samaradorligi Qashqadaryo viloyati misolida tahlil qilingan. O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan mehnat bozorini isloh qilish, bandlikni oshirish, xususan qishloq xo'jaligi sohasida yangi ish o'rinlarini yaratish bo'yicha davlat siyosati natijalari ko'rib chiqildi. Tadqiqotda Qashqadaryo viloyatidagi bandlikning hududiy, gender va yoshlar kesimidagi xususiyatlari, mavjud muammolar va ularni hal etish yo'llari yoritilgan. Statistik ma'lumotlar asosida mehnat bozoridagi asosiy ko'rsatkichlar dinamikasi grafik va jadvallar yordamida tahlil qilingan. Maqola xulosalarida qishloq xo'jaligi mehnat bozorini modernizatsiya qilish va samaradorligini oshirish bo'yicha takliflar ilgari surilgan.
- **Kalit so'zlar:** mehnat bozori, qishloq xo'jaligi, bandlik siyosati, islohotlar, Qashqadaryo, ish haqi, samaradorlik.
- **Аннотация:** В данной статье рассмотрены политика занятости и эффективность реформ на рынке труда в сельском хозяйстве на примере Кашкадарьинской области. Анализируются результаты государственных реформ по совершенствованию рынка труда, увеличению занятости и созданию новых рабочих мест в аграрном секторе. В исследовании освещены региональные, гендерные и молодежные особенности занятости в Кашкадарьинской области, существующие проблемы и пути их решения. На основе статистических данных проанализирована динамика основных показателей рынка труда с использованием таблиц и графиков. В заключении предложены рекомендации по модернизации сельскохозяйственного рынка труда и повышению его эффективности.
- **Ключевые слова:** рынок труда, сельское хозяйство, политика занятости, реформы, Кашкадарья, заработная плата, эффективность.
- **Abstract:** This article analyses employment policy and the effectiveness of labour market reforms in the agricultural sector, using the example of the Qashqadaryo region. The study reviews the results of state policies aimed at improving the labour market, increasing employment, and creating new jobs in agriculture. Regional, gender, and youth aspects of employment in the Qashqadaryo region are discussed, along with existing challenges and possible

solutions. Based on statistical data, the dynamics of key labour market indicators are examined through tables and graphs. The conclusion provides recommendations for modernising the agricultural labour market and enhancing its efficiency.

■ **Keywords:** Labour market, agriculture, employment policy, reforms, Qashqadaryo, wages, efficiency.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va barqaror rivojlantirish jarayonida mehnat bozori, ayniqsa qishloq xo'jaligi sohasi alohida strategik ahamiyat kasb etadi. Chunki mamlakat aholisi tarkibida mehnat resurslarining qariyb yarmi qishloq joylarda istiqomat qiladi va ular asosan agrar sektorda band. Shu bois qishloq xo'jaligi mehnat bozorining samarali faoliyat yuritishi nafaqat hududiy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, balki umummilliy iqtisodiy xavfsizlik uchun ham muhim hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan so'nggi yillarda qishloq xo'jaligi va mehnat bozorini rivojlantirishga oid qator muhim hujjatlar qabul qilindi. Jumladan, 2020-yilda tasdiqlangan "2020–2030 yillarda O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi" (PQ–4851) hamda 2021-yilda qabul qilingan PF–6221-son Farmon qishloq xo'jaligi tarmoqlarini modernizatsiya qilish, yangi ish o'rinlari yaratish va bandlikni oshirishda muhim yo'nalishlarni belgilab berdi. Shuningdek, yangi tahrirdagi "Mehnat kodeksi" (2023) hamda "Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonun mehnat bozorini tartibga solishda huquqiy asosni mustahkamlab berdi.

Qashqadaryo viloyati agrar salohiyat jihatidan respublikaning yetakchi hududlaridan biri hisoblanadi. Viloyatda qishloq xo'jaligi yalpi hududiy mahsulotda 35 foizdan ortiq ulushni tashkil qiladi, aholining esa qariyb 40 foizi qishloq xo'jaligi tarmoqlarida faoliyat yuritadi. Shu bilan birga, so'nggi yillarda mehnat bozorida qator muammolar ham kuzatilmoqda: mavsumiy bandlik, yashirin ishsizlik, gender tengsizligi, yoshlarning samarali mehnat bilan band bo'lmashligi, past ish haqi darajasi va tashqi mehnat migratsiyasining ortib borishi. Bandlik siyosatini takomillashtirish bo'yicha olib borilayotgan islohotlar bir qator ijobiy natijalarni berdi. Jumladan, so'nggi uch yilda Qashqadaryo viloyatida xizmat ko'rsatish sohasi rivojlanishi hisobiga 50 mingdan ortiq yangi ish o'рни yaratildi, agroklastlar faoliyati kengaydi, dehqon va fermer xo'jaliklarining bandlik imkoniyatlari oshdi. Ammo mavjud salohiyatdan to'liq foydalanilmayapti. Ayniqsa, ilmiy yondashuv asosida qishloq xo'jaligi mehnat bozorini tartibga solish, yangi mexanizmlarni joriy etish zarurati sezilmoqda. Ilmiy adabiyotlarda qishloq xo'jaligi mehnat bozori bo'yicha turli yondashuvlar mavjud. Masalan, Xolmatov Sh. (2019) qishloq xo'jaligida bandlikni hududiy boshqaruv tamoyillari bilan bog'laydi. Karimov A. (2021) esa agrar mehnat bozorida

innovatsion mexanizmlarning ahamiyatini ta'kidlaydi. FAO va ILOning so'nggi hisobotlarida esa O'zbekistonda mehnat bozorining asosiy muammolari sifatida mavsumiylik, yashirin bandlik va malaka yetishmovchiligi qayd etilgan.

Shu bois ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi – Qashqadaryo viloyati misolida qishloq xo'jaligi mehnat bozorida bandlik siyosati va amalga oshirilayotgan islohotlar samaradorligini tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni hal etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishdan iboratdir.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, maqolada qishloq xo'jaligi mehnat bozorida bandlik siyosati natijalari real statistik ma'lumotlar, jadvallar va grafiklar asosida hududiy kesimda tahlil qilinadi, gender va yoshlar bandligining o'ziga xos jihatlari ochib beriladi, shuningdek, mehnat migratsiyasi oqimlarining hududiy bandlikka ta'siri ko'rib chiqiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda Qashqadaryo viloyati misolida qishloq xo'jaligi mehnat bozorida bandlik siyosati va islohotlar samaradorligi o'rganildi. Maqolani tayyorlashda quyidagi ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi:

1. Nazariy-metodologik asos

Tadqiqotning nazariy bazasini mehnat iqtisodiyoti, qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti, hududiy rivojlanish va bandlik siyosati bo'yicha ilg'or ilmiy qarashlar tashkil etdi. Xususan, Sh. Xolmatov (2019), A. Karimov (2021), B. Ruzmetov va M. Jo'rayev (2020)larning ilmiy ishlari asos qilib olindi. Xalqaro tajriba sifatida esa FAO (2022) va ILO (2021)ning O'zbekiston mehnat bozoriga oid hisobotlari o'rganildi.

2. Qonunchilik va normativ-huquqiy asos

Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasining qishloq xo'jaligi va mehnat bozoriga oid qator qonun hujjatlariga tayangan holda tahlillar olib borildi. Jumladan:

- "2020–2030 yillarda O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi" (PQ–4851, 2020-yil),
- "Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari to'g'risida"gi PF–6221-son Farmon (2021-yil),
- "Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonun (2020-yil 15-may),
- "Mehnat kodeksi" (2023-yil, yangi tahrir) huquqiy

asos sifatida foydalanildi.

3. Ma'lumot manbalari

Tadqiqotda qo'llanilgan ma'lumotlar quyidagi manbalardan olindi:

- O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (stat.uz) – 2019–2023-yillarda mehnat bozori ko'rsatkichlari;
- O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi – agrar sohada bandlik va ishlab chiqarish hajmlari;
- O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi – hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari;
- O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi – bandlik darajasi, mehnat migratsiyasi va yangi ish o'rinlari bo'yicha ma'lumotlar.

4. Tadqiqot usullari

- Statistik tahlil – Qashqadaryo viloyati mehnat bozoridagi asosiy ko'rsatkichlar (bandlik darajasi, ishsizlik, ish haqi, migratsiya) dinamikasi o'rganildi.
- Qiyosiy tahlil – Qashqadaryo viloyati mehnat bozori respublika ko'rsatkichlari va boshqa viloyatlar bilan solishtirildi.
- Grafik va jadval tahlili – olingan statistik ma'lumotlar vizual ko'rinishda ifodalandi.

- Sotsiologik yondashuv – qishloq xo'jaligi ishchilarining mavsumiy bandlik va migratsiya oqibatidagi muammolari bo'yicha amaliy kuzatishlar o'rganildi.

5. Tadqiqot ob'ekti va predmeti

- Ob'ekt – Qashqadaryo viloyatining qishloq xo'jaligi mehnat bozori.
- Predmet – qishloq xo'jaligida bandlik siyosati, islohotlar samaradorligi va mehnat resurslaridan foydalanish mexanizmlari.

TAHLIL VA NATIJALAR

Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligi mehnat bozori so'nggi yillarda sezilarli o'zgarishlarga yuz tutmoqda. Hududda mehnat resurslarining katta qismi agrar sohada faoliyat yuritadi, ammo bandlik tuzilmasida mavsumiylik, yashirin ishsizlik, past ish haqi va migratsiya jarayonlari kuchli ta'sir ko'rsatmoqda.

Bandlik darajasi va uning dinamikasi

2019–2023-yillar davomida Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligida band aholining ulushi pasayib borgan. Bunga xizmat ko'rsatish sohasi va kichik biznesning tez rivojlanishi sabab bo'lmoqda.

1-jadval.

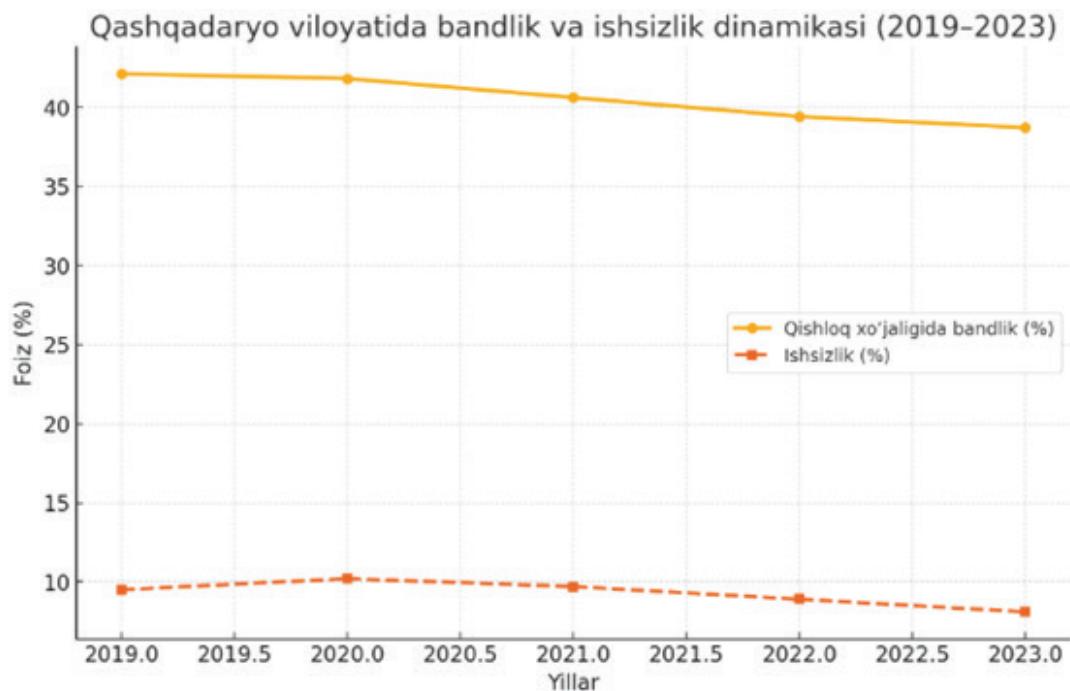
Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligida bandlik dinamikasi (2019–2023)

Yil	Qishloq xo'jaligida band aholining ulushi (%)	Rasmiy ishsizlik darajasi (%)	O'rtacha ish haqi (ming so'm)
2019	42,1	9,5	1 550
2020	41,8	10,2	1 720
2021	40,6	9,7	2 050
2022	39,4	8,9	2 450
2023	38,7	8,1	3 100

1-advaldan ko'rinib turibdiki, so'nggi besh yilda qishloq xo'jaligidagi bandlik ulushi 42,1 foizdan 38,7 foizgacha kamaygan. Shu bilan birga, ishsizlik darajasi asta-sekin

pasayib bormoqda.

2. Grafik tahlil

1-rasm. Qashqadaryo viloyatida bandlik va ishsizlik dinamikasi

Bandlik va ishsizlik dinamikasi (2019–2023)

- Qishloq xo'jaligidagi bandlik foizi pasaygan bo'lsa-da, ishsizlik darajasi 2019-yildagi 9,5 foizdan 2023-yilda 8,1 foizga tushgan.

- Bu esa qishloq xo'jaligidan tashqari xizmat ko'rsatish sohasi va kichik biznesda yangi ish o'rinlari yaratilganidan dalolat beradi.

2-rasm. Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligida o'rtacha ish haqi dinamikasi

O'rtacha ish haqi dinamikasi

-2019-yilda qishloq xo'jaligi ishchilari o'rtacha 1,55 mln so'm maosh olgan bo'lsa, 2023-yilda bu ko'rsatkich 3,1 mln so'mga yetdi.

-O'sish sur'ati ijobiy bo'lsada, u respublika o'rtacha ish haqi

ko'rsatkichidan past darajada qolmoqda.

Hududiy tafovutlar

Qashqadaryo viloyati tumanlari o'rtasida bandlik ko'rsatkichlarida farqlar mavjud:

-Qarshi, Koson va Shahrisabz tumanlarida xizmat ko'rsatish

sohasi tez rivojlanib, agrar bandlik ulushi qisqarmoqda.

-Mirishkor, Nishon va Kasbi tumanlarida esa qishloq xo'jaligi asosiy bandlik manbai bo'lib qolmoqda.

Gender va yoshlar bandligi

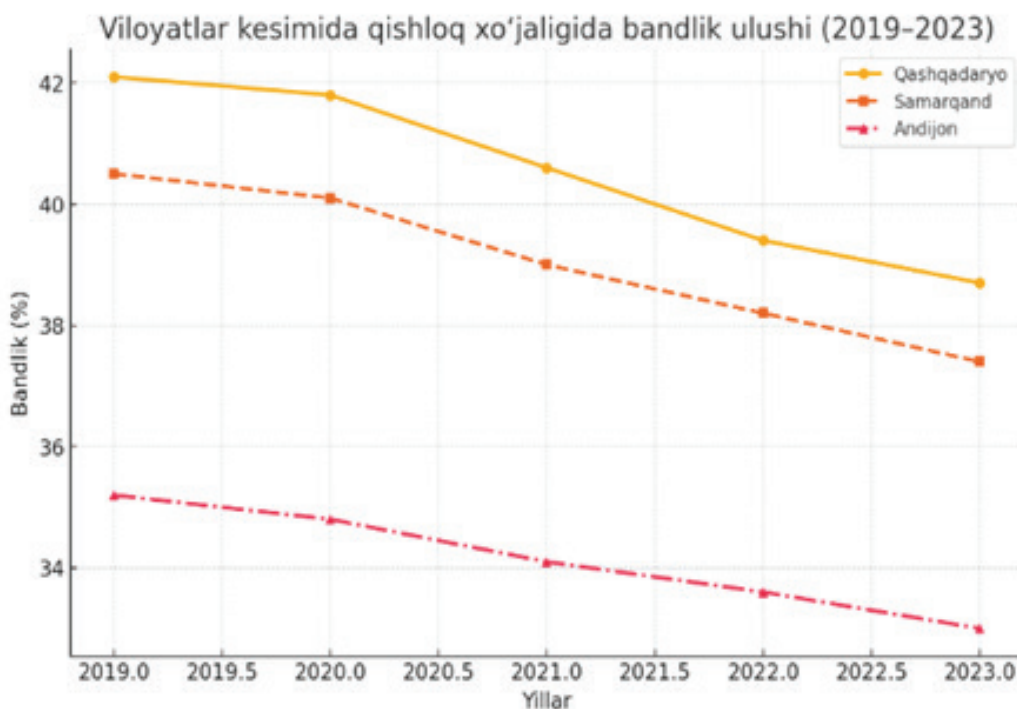
-Ayollar qishloq xo'jaligidagi ishchi kuchining qariyb 45 foizini tashkil etadi, ammo ular asosan mavsumiy va past malakali ishlarda band.

-Yoshlar (18–30 yosh) ulushi esa 30 foizdan yuqori bo'lsa-da, ulardan ko'pchiligi chet el mehnat migratsiyasiga chiqmoqda.

Migratsiya jarayonlari

-Qashqadaryo viloyatidan tashqi mehnat migratsiyasiga chiqayotganlarning katta qismi aynan qishloq joylarda yashovchilar.

-Migratsiya tufayli mahalliy mehnat bozorida vaqtincha ishchi kuchi yetishmovchiligi yuzaga kelmoqda, biroq pul o'tkazmalari orqali hudud iqtisodiyotiga qo'shimcha kapital kirib kelmoqda.

3-rasm.Viloyatlar kesimida qishloq xo'jaligida bandlik ulushi

Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligi mehnat bozorining shakllanishi va rivojlanish jarayonlari umumiy respublika mehnat bozoridagi tendensiyalar bilan chambarchas bog'liq. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, so'nggi besh yil ichida agrar sohada bandlik darajasi izchil pasaymoqda. 2019-yilda qishloq xo'jaligida band aholining ulushi 42,1 foiz bo'lgan bo'lsa, 2023-yilga kelib bu ko'rsatkich 38,7 foizga tushib qoldi. Bu, bir tomondan, iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarida — xizmat ko'rsatish sohasi va kichik biznesda yangi ish o'rinlari yaratilib, mehnat resurslari qayta taqsimlanayotganidan dalolat beradi. Boshqa tomondan, qishloq xo'jaligida mehnat unumdorligi nisbatan pastligi va mavsumiylik tufayli bandlikning barqaror emasligi ham bunga sabab bo'layotir.

Ishsizlik darajasidagi o'zgarishlar ham e'tiborga molik. 2019-yildagi 9,5 foizlik rasmiy ishsizlik 2023-yilda 8,1 foizgacha tushgan. Raqamlardan ko'rinib turibdiki, davlat tomonidan amalga oshirilayotgan bandlik siyosati muayyan natija bermoqda. Xususan, "Har bir oila — tadbirkor",

"Yoshlar daftari", "Ayollar daftari" kabi dasturlar orqali ko'plab fuqarolar kichik biznes va xizmat ko'rsatish sohaslariga jalb etilmoqda. Natijada qishloq xo'jaligidan ortiqcha ishchi kuchi chiqib, boshqa sektorlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

O'rtacha ish haqi dinamikasini ko'rib chiqsak, 2019-yildan 2023-yilgacha agrar sohaga to'g'ri keladigan ish haqi ikki baravardan ko'proqqa oshgan. Bu o'sish ijobiy holat hisoblanadi, ammo baribir qishloq xo'jaligida mehnat qilayotgan aholining daromadi respublika o'rtacha darajasidan pastligicha qolmoqda. Past ish haqi esa, tabiiyki, yoshlarning va faol mehnat resurslarining boshqa sohalarga yoki chet elga migratsiya qilishiga sabab bo'layotir.

Hududiy taqqoslashlar Qashqadaryoda bandlik tuzilmasi Samarqand va Andijonga qaraganda biroz yuqoriroq ekanini ko'rsatadi. Bu viloyatdagi qishloq xo'jaligi salohiyatining kuchli ekanini bildiradi. Lekin aynan shu omil — iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarini yetarlicha tez rivojlantirmaslik xavfini ham yuzaga keltiradi. Chunki qishloq xo'jaligi asosan

mavsumiy bandlik manbai bo'lib, aholi uchun barqaror va yuqori daromadli ish o'rinlarini yetarlicha ta'minlab bera olmaydi.

Gender va yoshlar bandligi masalasida esa muammolar aniq ko'rinadi. Ayollar agrar mehnat bozorida katta ulushni egallagan bo'lsalar-da, ularning aksariyati past malakali va mavsumiy ishlarda band. Yoshlar ulushi ham yuqori, lekin ularning katta qismi mehnat migratsiyasiga chiqib ketmoqda. Bu esa hududdagi mehnat resurslarining sifat tarkibini zaiflashtirishi mumkin.

Muhokamalardan ko'rinib turibdiki, Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligi mehnat bozorini rivojlantirish uchun quyidagi masalalarga alohida e'tibor qaratish lozim:

- qishloq xo'jaligida yuqori qo'shilgan qiymatga ega, qayta ishlashga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni kengaytirish;
- yoshlar va ayollarni zamonaviy agrotexnologiyalar va xizmat ko'rsatish sohasi bo'yicha qayta tayyorlash;
- hududlarda kichik biznes va xizmat sohasini kengaytirish orqali mavsumiy bandlik muammosini yumshatish;
- qishloq joylarda mehnat migratsiyasiga bog'liq xavflarni kamaytirish maqsadida barqaror daromad manbalarini yaratish.

Shunday qilib, Qashqadaryo viloyatidagi mehnat bozorida amalga oshirilayotgan islohotlar natija bermoqda, ammo ularning samaradorligi ko'proq iqtisodiyot tarmoqlarining diversifikatsiyasi va qishloq joylarda barqaror bandlikni ta'minlash darajasiga bog'liq bo'lib qolmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Qashqadaryo viloyatida qishloq xo'jaligi mehnat bozori o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, unda bandlik siyosatining samaradorligi sezilarli darajada oshmoqda. 2019–2023-yillar oralig'ida qishloq xo'jaligida band aholining ulushi kamaygan bo'lsa-da, umumiy ishsizlik darajasi pasayib bordi. Bu esa hududda iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari, xususan xizmat ko'rsatish sohasi va kichik biznesning rivojlanayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, past ish haqi, mavsumiylik va migratsiya kabi muammolar hali ham dolzarbligicha qolmoqda.

Shunday qilib, Qashqadaryo viloyati misolida olib borilgan tahlillar qishloq xo'jaligi mehnat bozorini rivojlantirishda islohotlar samaradorligini oshirish, barqaror bandlikni ta'minlash va hududiy iqtisodiy o'sishni jadallashtirish uchun aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish zarurligini ko'rsatmoqda.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

1. Amonov Navro'zxon Saloxiddin o'g'li Qarshi davlat texnika universiteti doktoranti / Амонов Наврозхон Салохиддин оглы докторант Каршинского государственного технического университета / Amonov Navrozhkhon Salokhiddin oglu doctoral candidate at Karshi State Technical University
 ► navruzamonov085@gmail.com
 ■ 0009-0001-4490-1463

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi to'g'risida"gi PF–5853-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-son Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 6-apreldagi "Mehnat bozorini rivojlantirish va bandlik siyosatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 207-son Qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining rasmiy statistik ma'lumotlari. — stat.uz.
5. Qishloq xo'jaligi vazirligining 2022–2023-yillardagi hisobotlari. — agro.uz
6. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma'lumotlari. — economy.gov.uz.
7. Karimov A. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti va menejmenti. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2021. — 245 b.
8. Abdurahmonov Q.X. Mehnat bozori iqtisodiyoti. — Toshkent: Universitet, 2020. — 312 b.
9. Bozorov B., Xudoyberdiyev I. Qishloq xo'jaligi sohasida mehnat munosabatlarini takomillashtirish masalalari // Innovatsion iqtisodiyot jurnali. — 2022. — №3. — B. 67–75.
10. International Labour Organization (ILO). "Employment trends in agriculture sector: Global report." Geneva, 2021.